

**АКАДЕМІЯ ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН
ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПЛОК УКРАЇНИ
Факультет соціального управління
Кафедра соціальної роботи та практичної психології**

Навчально-методичний комплекс з курсу
“ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА
ПСИХОДІАГНОСТИКА”

**для студентів III курсу факультету соціального
управління денної та заочної форми навчання,
спеціальності 7.040202
“СОЦІАЛЬНА РОБОТА”**

КИЇВ – 2009

Рекомендовано до друку Вченою радою Академії праці і соціальних відносин ФПУ (протокол № 6 від 12 березня 2009 р.)

Навчально-методичний комплекс з курсу “Психологія особистості та психодіагностика” для студентів спеціальності 7.040202 “соціальна робота” / Укл. Сорокіна О.А. – К.: АПСВ, 2009. – 53 с.

© Сорокіна О.А., 2009
© Академія праці і соціальних відносин, 2009

ВСТУП

Навчально-методичний комплекс з курсу “Психологія особистості та психодіагностика” містить відомості про види робіт, які мають виконати студенти при вивченні цієї дисципліни, та про всі види контролю навчальної роботи студентів, а також відображає основні методичні розробки кафедри щодо здійснення навчальної програми з цього курсу.

Актуальність курсу та необхідність його введення в перелік навчальних дисциплін впливає зі змісту та мети соціальної роботи, якою передбачаються глибокі знання психологічних особливостей людини та володіння навичками оцінки психологічного стану клієнтів сфери соціальних послуг. З іншого боку, основою ефективної діяльності в сфері надання соціальних послуг є психологічна стабільність, гармонійність та особистісна продуктивність самих фахівців – соціальних працівників та менеджерів соціальної роботи. Пропонований курс передбачає вивчення теоретичних основ психології особистості та опанування навичок дослідження особистості.

При розробці курсу враховувався зміст інших навчальних дисциплін, які були опановані до початку його викладання, та практичний досвід, отриманий студентами під час проходження виробничої практики.

Викладання дисципліни структуровано історичним розвитком теорій особистості і передбачає знайомство з основними підходами до вивчення особистості в сучасній психології. На початку курсу студенти мають опанувати загальну структуру теорій особистості, засвоїти логіку дослідження особистості та базові принципи впровадження результатів дослідження в практику. Теоретична частина курсу висвітлює головним чином теорії, розроблені європейськими та американськими психологічними школами. Значну частину курсу присвячено практичному застосуванню теоретичних концепцій. Лабораторні заняття спрямовані на засвоєння навичок дослідження особистості, стимулювання творчого підходу до оцінки їх результатів та формування основи для застосування отриманих знань та навичок у практиці соціальної роботи.

II. Цілі курсу

За умов поширення ринку користувачів послуг, що надаються сферою соціального сервісу, та впровадження принципів поваги до унікальності особистості кожного користувача послуг цієї сфери зростає потреба у кваліфікованих фахівцях з соціальної роботи, які володіють сучасними знаннями з психології особистості й здатні ефективно застосовувати ці знання у практичній діяльності. Отже, головною метою вивчення пропонованого курсу є засвоєння студентами структурованого комплексу знань щодо сучасних напрямів дослідження особистості, опанування принципами застосування цих знань у практиці соціальної роботи та використання відповідного психодіагностичного інструментарію (методик дослідження особистості), який уможливило обґрунтований аналіз психологічних проблем людини.

Результати навчання

Після вивчення курсу студенти повинні

○ **знати:**

- загальні принципи побудови сучасних теорій особистості;
- основні типи стратегій та методів дослідження особистості;
- основні принципи та можливості та форми практичного застосування теорій наступних напрямів:
 - психодинамічних
 - диспозиційного;
 - біхевіорального-когнітивного
 - феноменологічного
 - гуманістичного
- вітчизняні теорії особистості та основні тенденції розвитку сучасної практичної психології

○ **вміти:**

- аналізувати особистість з позиції різних сучасних психологічних концепцій;
- застосовувати принципи і методи аналізу особистості для пояснення власних психологічних проблем;
- добирати адекватні теоретичні та практичні підходи до аналізу психологічних проблем клієнтів та інтерпретувати результати тестувань, проведених за допомогою

психодіагностичних методик (СМДО, методу незакінчених речень, дослідження механізмів психологічного захисту за Р.Плутчиком, методу дослідження рівня тривожності за Дж. Тейлором, методів дослідження екстраверсії-інтроверсії (за К. Юнгом та Г. Айзенком), методу вивчення рівня суб'єктивного контролю за Дж. Роттером, методу багатофакторного дослідження особистості за Р. Кеттелом; Реп-тесту Дж.Келлі, Q-сортування Стеффенсона)

- складати схеми самозвітів, які допомагають проаналізувати психологічні проблеми людини з позиції ортодоксального психоаналізу, індивідуальної психології А. Адлера;

- застосовувати головні концепції теорії соціального наочіння для передбачення поведінки.

Відповідно до логіки вивчення дисципліни пропонується наступна навчальна програма курсу.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Досягнення навчальних цілей здійснюється шляхом:

- **проведення лекцій** (50 годин)
- участі студентів у **практичних заняттях**, побудованих на поєднанні поглибленого опрацювання теоретичного матеріалу (дискусії, круглі столи, колоквиуми) та лабораторних робіт, спрямованих на набуття суто психодіагностичних знань і вмінь (38 годин)
- **самостійного навчання** студентів на основі розробленого для курсу комплексу навчально-методичних матеріалів та використання сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій;
- проведення **комп'ютерного тестування**, яке здійснюється у інтерактивному режимі; тестування на папері
- виконання **підсумкових (письмових) контрольних робіт**, спрямованих на формування узагальнених знань з курсу психології особистості; які розвивають самостійність та критичність мислення, актуалізують у студентів навички психологічного мислення взагалі.

Загальний опис курсу

Основними елементами курсу є :

- Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – 608с.
- Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика (психодиагностический инструментарий и его применение в условиях социальных служб) / Л.Ф.Бурлачук, Е.П. Савченко.- К.: А.Л.Д.,1995.-100 с.
- Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь – справочник по психодиагностике. – 2-е изд., доп. и перераб.- СПб.: Питер, 2001. – 528 с.
- Навчально-методичний комплекс з курсу “Психологія особистості та психодіагностика”
- Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – 123с.

Тематичним планом курсу передбачено:

Виконання студентами:

- поточних тестів до кожної теми
- модульних та підсумкових контрольних робіт
- участь у дискусіях та колоквиумах
- виконання лабораторних робіт з обов'язковим оформленням протоколів

Поточні тести слугують для оцінювання знань студентів з кожного теми чи модуля. Тестові завдання спрямовані на перевірку репродуктивних знань студентів. Форма проведення : за допомогою комп'ютера, на папері. Тест виконується студентом один раз.

Лабораторні заняття слугують оновленню та поповненню теоретичних знань і здобуття практичних психодіагностичних навичок студентів, розвитку навичок критичного та творчого мислення, умінню коректно використовувати опанований понятійний апарат.

Екзамен слугує визначенню загального рівня знань студентів з курсу.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Навчальні результати студентів у межах курсу оцінюються на основі:

- поточного тестування
- виконання лабораторних робіт та участі у дискусіях з пропонованих питань
- модульного контролю

Розподіл балів у межах курсу такий:

Максимальна оцінка за поточний тест – 5 балів

Максимальна оцінка за виконання лабораторної роботи – 5 балів

Активна участь у обговоренні проблемних питань – 3 бали

Максимальна оцінка за виконання індивідуальної самостійної роботи 10 балів

Максимальна оцінка за виконання тематичної контрольної роботи 10 балів

Максимальна екзаменаційна оцінка 30 балів

Максимальна кількість балів за вивчення всього курсу 200 балів (100 балів у кожному семестрі)

Розподіл балів по модулях курсу:

Семестр	I			II		
Модулі	1	2	3	4	5	6
Тест		25	3	5		
Лабораторна робота (протокол)	5	25	15	15	15	5
Дискусія		9				
Контрольна робота		10		10	10	10
Самостійна робота	8					
Загалом за модуль	13	69	18	30	25	15
Залік			100			
За семестр			100			70
Екзамен						30

Критерії оцінювання

- **поточного тесту:** відсоткове відношення правильних відповідей 90-100% - 5 балів; 70-80%- 4 бали; 50-60%– 3 бали; 30 – 40%- 2 бали; 10-20% - 1 бал
- **участь у дискусії:**
 відповідь - повна, змістовна, узагальнююча, самостійна – 3 бали
 відповідь – змістовна, правильна, репродуктивна – 2 бали
 відповідь – доповнення: змістовне, доцільне – 1 бал
- **лабораторна робота:** - присутність на лабораторній роботі (1 бал), вміння самостійно працювати з методикою за інструкцією (1 бал), вичерпна інтерпретація отриманих результатів (2 бали), правильно оформлений протокол та своєчасний захист роботи (1 бал)
- **модульна письмова робота** (як правило, 3 питання) – відповідь правильна, повна, містить ознаки самостійного й критичного мислення, наведені приклади – 3 бали за кожне питання; робота написана логічно, грамотно, з використанням наукової термінології - 1 бал
- **залік** оцінюється за кількістю балів, отриманих студентом протягом семестру за наступною шкалою:

<i>Оцінка за внутрішньою 100-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
90–100	A
80–89	B
65–79	C
60–64	D
51–59	E
20–50	FX
0–19	F

- **до екзамену** студент допускається за умови отримання 36 балів протягом другого семестру;

- критерії оцінювання **екзаменаційної відповіді** (за кожне питання максимальна кількість балів – 10)

10 балів - повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні спрямовані завдання, передбачені навчальною програмою; наявність креативного підходу у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

8 балів – прояв повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.

6 балів знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

4 бали виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Денна форма навчання (перший семестр)

<i>Назва модулів і тем</i>		<i>Разом</i>	<i>Лекц.</i>	<i>Лаб.</i>	<i>Са м.</i>
Модуль 1. Психологія особистості та психодіагностика – вступ до дисципліни					
Тема 1.	Психодіагностика як галузь психологічної науки	6	2		4
Тема 2.	Методи дослідження особистості	6	2	2	4
Тема 3.	Загальна характеристика теорій особистості в психології.	6	2		2
Загалом по 1 модулю		18	6	2	10
Модуль 2. Психодинамічний напрям у психології особистості					
Тема 4.	Психоаналітична теорія З.Фрейда	6	2	2	2
Тема 5.	Психоаналітична теорія розвитку особистості.	6	2	2	2
Тема 6.	Основні положення індивідуальної теорії особистості А. Адлера	6	2	2	2
Тема 7	Аналітична теорія особистості К.Г.Юнга	6	2	2	2
Тема 8	Основні положення его-психології Е.Еріксона	6	2	2	2
Тема 9	Соціокультурна теорія особистості К. Хорні	8	2	4	2
Тема 10	Гуманістична теорія особистості Е. Фромма	6	2	2	2
Тема 11	Транзактний аналіз Е.Берна та його практичне застосування	6	2		4
Тема 12	Практичне застосування психодинамічної теорії.	4	2		2
Загалом по 2 модулю		54	18	16	20
Модуль 3. Диспозиційний напрям в психології особистості					
Тема 13	Диспозиційна теорія особистості Г. Олпорта: концепція рис особистості.	10	2	2	6
Тема 14	Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела	14	2	2	10
Тема 15	Теорія типів особистості Г. Айзенка	12	2	2	8

Загалом по 3 модулю	36	6	6	24
Загальна кількість годин за перший семестр	108	30	24	54

Другий семестр

Назва модулів і тем		Разом	Лекц.	Лабор.	Сам.
Модуль 4. Біхевіорально-когнітивний напрям у теорії особистості					
Тема 16	Теорія оперантного наочіння Б. Скіннера	8	2		6
Тема 17	Соціально-когнітивна теорія А. Бандури	10	2	2	6
Тема 18	Теорія соціального наочіння Дж. Роттера	8	2	2	4
Тема 19	Когнітивна теорія Дж. Келлі	10	2	2	6
Загалом по 4 модулю		36	8	6	22
Модуль 5. Екзистенціально-гуманістичний напрям у теорії особистості					
Тема 20.	Гуманістична теорія особистості А. Маслоу	12	2	2	8
Тема21.	Основні положення теорії особистості К. Роджерса	14	2	2	10
Тема 22	Екзистенціальна психологія В. Франкла	10	2	2	6
Загалом по 5 модулю		36	6	6	24
Модуль 6. Сучасний стан психології особистості.					
Тема 23	Вітчизняні концепції особистості	14	2	2	10
Тема 24	Актуальні питання психодіагностики та емпіричних досліджень особистості	10	2		8
Тема 25	Основні тенденції розвитку сучасної психології особистості.	12	2		10
Загалом по 6 модулю		36	6	2	28
Загалом по другому семестру		108	20	14	74
Загальна кількість годин		216	50	38	128

Форма контролю V (залік), VI (екзамен)

Заочна форма навчання

<i>Назва теми</i>		Заг.	Лекц	Лаб.	Сам.
<i>I семестр</i>					
<i>Тема 1.</i>	Психодіагностика як галузь психологічної науки. Методи дослідження особистості	14	2	2	10
<i>Тема 2.</i>	Загальна характеристика теорій особистості в психології.	12	2		10
<i>Тема 3.</i>	Психодинамічний напрям психології особистості. (З. Фрейд, К.Г. Юнг, А.Адлер, К. Хорні, Е.Фромм)	60	2	4	54
<i>Тема 4.</i>	Диспозиційний напрям в психології особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттел, Г. Айзенк)	22	2	2	18
<i>Загальна кількість годин за перший семестр</i>		108	8	8	92
<i>II семестр</i>					
<i>Тема 5</i>	Біхевіорально-когнітивний напрям у теорії особистості	26	2	2	22
<i>Тема 6</i>	Екзистенціально-гуманістичний напрям у теорії особистості	30	2	2	26
<i>Тема 7</i>	Вітчизняні концепції особистості	22	2		20
<i>Тема 8</i>	Сучасний стан психології особистості.	30	2		28
<i>Загальна кількість годин за другий семестр</i>		108	8	4	96
<i>Загальна кількість годин</i>		216	16	12	188

Форма контролю V (залік), VI (екзамен)

4. Програма курсу

Модуль 1. Психологія особистості та психодіагностика – вступ до дисципліни

Тема 1. Психодіагностика як галузь психологічної науки.

Загальне поняття про сучасну психодіагностику. Етапи становлення вітчизняної психодіагностики. Загальна характеристика психодіагностичних підходів. Об'єктивний підхід. Суб'єктивний підхід. Проективний підхід. Переваги та обмеження кожного підходу. Умови застосування. Етичні принципи психодіагностики. Принципи психологічної діагностики за Г.Абрамовою.

Тема 2. Методи дослідження особистості

Загальні характеристики методів оцінки особистості. Основні типи стратегій дослідження особистості: спостереження, вивчення персональної історії особистості, кореляційний аналіз, формальні експерименти. Типи тестів (особистісні, інтелекту, спеціальних здібностей, досягнень). Поняття стандартизації. Форми стандартизації. Поняття психодіагностичної норми. Поняття надійності тесту. Методи вимірювання надійності тесту. Поняття валідності психодіагностичної методики. Види валідності психологічних тестів.

Тема 3. Загальна характеристика теорій особистості в психології.

Поняття про особистість. Загальні характеристики теорій особистості в психології. Загальні уявлення про природу людини в різних психологічних теоріях особистості. Класифікація сучасних психологічних теорій особистості. Аналіз зарубіжних психологічних теорій особистості. Експериментальні та неекспериментальні теорії особистості. Структурні та динамічні теорії особистості. Психодинамічні, соціодинамічні та інтеракціоністичні теорії особистості. Порівняльна характеристика основних моделей особистості. Основні напрямки дослідження особистості у вітчизняній психологічній науці.

Модуль 2. Психодинамічний напрям у психології особистості

Тема 4. Психоаналітична теорія З.Фрейда

Ортодоксальний психоаналіз: формування та основні принципи теорії Стисла історія виникнення психоаналітичної теорії особистості. З. Фрейд як автор психоаналітичної теорії особистості. Топографічна модель організації психіки за Фрейдом. Динамічна структура особистості за Фрейдом (ід, его, супер-его: природа та функції).

Тема 5. Психоаналітична теорія розвитку особистості.

Психосексуальні стадії розвитку особистості (оральна, анальна, фалічна, латентний період, генітальна). Фрустрація та надмірне піклування. Поняття про фіксацію лібідо та залишкову поведінку. Комплекс Едіпа (Електри). Типи характеру за Фрейдом. Особистісна тривога (природа, функції). Захисні механізми его.

Тема 6. Основні положення індивідуальної теорії особистості А. Адлера

Витоки індивідуальної психології. А. Адлер як фундатор теорії індивідуальної психології. Основні концепції індивідуальної психології (суб'єктивне сприйняття дійсності, цілісність, неповноцінність та компенсація, соціальний інтерес, стиль життя, фікційний фіналізм). Типи особистості за Адлером. Практичне застосування концепції Адлера. Природа людини згідно з теорією індивідуальної психології. Індивідуальна психологія як теоретичне підґрунтя конструювання психологічних тестів. Дослідження соціального інтересу за Крендаллом. Причини виникнення, симптоматика та загальні принципи лікування неврозів за Адлером.

Тема 7. Аналітична теорія особистості К. Г. Юнга

Витоки аналітичної психології К. Г. Юнга. Юнг як фундатор аналітичної психології. Основні концепції та принципи аналітичної психології: структура особистості (душі); архетипи; его-спрямованість особистості; розвиток особистості як “набуття самості”. Поняття інтроверсії та екстраверсії. Психологічні функції за К. Юнгом: інтуїція, мислення, відчуття та емоції. Сучасне застосування продовження аналітичної теорії. Соціоніка, соціонічні типи.

Тема 8. Витоки та основні положення теорії особистості Е. Еріксона.

Загальні уявлення про его-психологію. Е. Еріксон як фундатор его-теорії особистості. Основні концепції теорії Еріксона: епігенетичний принцип розвитку; психосоціальні стадії розвитку особистості (орально-сенсорна, м'язово-анальна, локомоторно-генітальна, латентна, підліткова, рання зрілість, середня зрілість, пізня зрілість). Дослідження его-ідентичності. Життєві кризи. Позитивні та негативні наслідки кризи. Дослідження підліткової кризи Дж.Марсія. Головна завдання юності. Застосування его-теорії для аналізу та корекції поведінки.

Тема 9. Соціокультурна теорія особистості К. Хорні

К. Хорні: особиста історія. Передумови виникнення теорії К.Хорні. Основні концепції та принципи соціокультурної теорії: потреби дитини, розвиток особистості, базальна тривога; невротичні потреби; орієнтація у спілкуванні за К.Хорні: на людей, від людей та проти людей. Психологія жінки.

Тема 10. Гуманістична теорія особистості Е. Фромма.

Е. Фромм як фундатор гуманістичної теорії особистості. Основні концепції та принципи теорії Фромма: втеча від свободи та її механізми; позитивна свобода; екзистенційні потреби людини. Соціальні типи характеру за Е. Фроммом.

Тема 11. Трансактний аналіз особистості Е. Берна

Психодинамічна концепція в інтерпретації Е. Берна. Структура особистості за Берном. Функції “дитини”, “батька” та “дорослого”. Сутність комунікацій і природа міжособистісного конфлікту в теорії Берна. Природа людини з точки зору трансактного аналізу. Трансактний аналіз у практиці індивідуальної та групової терапії. Теорія життєвих сценаріїв.

Тема 12. Практичне застосування психодинамічної теорії.

Теорія Фрейда як теоретичне підґрунтя конструювання проєктивних методик дослідження особистості. Тест Роршаха. Загальні принципи та техніки психоаналітичної психотерапії.

Сучасні тенденції розвитку класичної психоаналітичної психотерапії.

Модуль 3. Диспозиційний напрям у теорії особистості

Тема 13. Диспозиційна теорія особистості Г. Олпорта: концепція рис особистості.

Загальне поняття про диспозиційний напрям у теорії особистості. Гордон Олпорт: особиста історія. Основні принципи та концепції теорії Олпорта: структура особистості; особистісні риси; характеристики рис. Типи індивідуальних диспозицій: координільні, центральні та вторинні риси особистості. Поняття пропріуму (самості). Стадії розвитку пропріуму. Поняття про функціональну автономію та зрілість особистості. Погляд Олпорта на мотивацію. Два види функціональної автономії. Поняття про зрілу особистість. Природа людини з точки зору теорії Олпорта. Емпірична валідація теорії особистісних рис: ідеографічне вивчення структури особистості. Вивчення цінностей людини.

Тема 14. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела.

Р. Кеттел: особиста історія. Вивчення особистості за допомогою факторного аналізу. Структурний принцип класифікації особистісних рис. Стратегії дослідження особистості за Р.Кеттелом. Витоки даних для дослідження особистості: L-дані, Q – дані, OT – дані. Особистісний опитувальник 16 – PF.

Тема 15. Теорія типів особистості Г. Айзенка.

Ганс Айзенк: особиста історія. основні концепції та принципи теорії типів особистості: незалежні параметри (характеристики) особистості; нейрофізіологічні основи рис та типів; континуум інтроверсія – екстраверсія, емоційна стабільність-нестабільність, психотизм – сила Я. Кроскультурні дослідження. Проблема соціального та біологічного в людині. Особистісний опитувальник Айзенка. П'ятифакторна модель особистісних рис, фактори особистості, що утворюють Велику П'ятірку: нейротизм, екстраверсія, відкритість досвіду, доброзичливість, свідомість. Фундаментальна лексична гіпотеза. Практичне застосування теорії у особистісному опитувальнику NEO-PI. Людина та ситуація.

Модуль 4. Біхевіорально-когнітивний напрям у теорії особистості

Тема 16. Теорія оперантного навчання Б. Скіннера

Загальне поняття про біхевіоральний напрям у психології. Б. Скіннер як фундатор теорії оперантного навчання. Особистість з точки зору біхевіоральної теорії: респондентна та оперантна поведінка; режими підкріплення; умовне підкріплення; контроль поведінки через аверсивні стимули. Практичне застосування концепції Б. Скіннера. Природа людини з точки зору теорії оперантного навчання. Емпірична валідізація теорії Скіннера. Лікування, навчання та психокорекції на основі теорії оперантного навчання.

Тема 17. Соціально-когнітивна теорія А. Бандури

Загальне поняття про когнітивний напрям у психології. А. Бандура: особиста історія. Основні принципи соціально-когнітивної теорії: навчання через спостереження; саморегуляція та пізнання; навчання через моделювання; підкріплення в процесі навчання; саморегулювання та самоєфективність. Основні положення Бандури про природу людини. Практичне застосування концепції Бандури. Природа людини з точки зору соціально-когнітивної теорії. Застосування соціально-когнітивної теорії в психокорекції та психотерапії. Навчання самоконтролю.

Тема 18. Теорія соціального навчання Дж. Роттера

Загальне поняття про теорію соціального навчання. Дж. Роттер: особиста історія. Основні концепції та принципи теорії Дж. Роттера: потенціал поведінки; опікування; підкріплення, психологічна ситуація. Формула прогнозу поведінки. Локус контролю: інтернальність, екстернальність. Діагностика локус контролю. Тест УСК.

Тема 19. Когнітивна теорія Дж. Келлі

Дж. Келлі як фундатор когнітивного напрямку психології. Теорія особистісних конструктів (формальні властивості конструктів; мотивація; людина як дослідник). Основні положення теорії Келлі про природу людини. Практичне застосування теорії

Келлі: тест рольового конструкту. Психічне здоров'я та його розлади в контексті теорії особистісних конструктів. Стратегія терапії емоційних розладів. Терапія фіксованої ролі.

Модуль 5. Екзистенціально-гуманістичний напрям у теорії особистості

Тема 20. Гуманістична теорія особистості А. Маслоу

Гуманістичний напрям – “третя сила” у психології. А. Маслоу: особиста історія. Основні принципи гуманістичної теорії особистості: особа як цілісність; творчий потенціал; ієрархія потреб; дефіцитарна мотивація і мотивація зростання; метапатології. Основні положення Маслоу про природу людини. Практичне застосування концепції Маслоу. Природа людини з точки зору теорії гуманістичної психології. Емпірична валідація гуманістичної теорії: дослідження самоактуалізації. Характеристика особистостей, які само актуалізуються. Психологічна утопія А. Маслоу.

Тема 21. Основні положення теорії особистості К. Роджерса

Загальне поняття про феноменологічний підхід до вивчення людини. К. Роджерс: особиста історія. Основні принципи та поняття феноменології Роджерса: внутрішня система координат; психологічна реальність; панування суб'єктивного досвіду; Я-концепція; переживання загрози та процес захисту. Практичне застосування концепції К. Роджерса. Природа людини з точки зору теорії Роджерса: позитивна сутність; тенденція актуалізації як керуючий мотив життя. Поняття про повноцінно функціонуючу людину, її п'ять основних характеристик. Точка зору Роджерса на наукові дослідження. Техніка Q-сортування у дослідженні Я-концепції. Терапія, центрована на людині: умови, що дозволяють людині змінитися. Застосування терапевтичних принципів Роджерса в індивідуальному консультуванні та груповій роботі з клієнтами.

Тема 22. Екзистенціальна психологія В. Франкла

В. Франкл: особиста історія. Витоки екзистенціального аналізу В. Франкла. Вчення про прагнення до смислу, про смисл

життя, про свободу волі. Загальні цінності людини: творчості, переживання, відношення. Логотерапія як практичне застосування екзистенціального аналізу. Техніки логотерапії.

Модуль 6. Сучасний стан психології особистості.

Тема 23. Вітчизняні концепції особистості.

Дослідження індивідуально-психологічних та психофізіологічних властивостей особистості. Психофізіологічний аналіз структури темпераменту за Б.М. Тепловим та В.Д. Небиліциним. Двопланова структура темпераменту за В.М. Русаловим. Поняття інтегральної індивідуальності В.С. Мерліна. Погляди Б.Г. Ананьєва на особистість: індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт. Психологічна структура особистості. Особистість у культурно-історичній теорії Л.С. Виготського. Особистість у теорії С.Л. Рубінштейна. Теорія діяльності О.М. Леонтьєва та поняття особистості. Концепція особистості К.К. Платонова.

Тема 24. Актуальні питання психодіагностики та емпіричних досліджень особистості.

Загальний аналіз теорії, психодіагностики і емпіричних досліджень особистості. Теорія на різних етапах розвитку науки. Основні поняття різних теорій та підходів до особистості. Взаємовідносини між теорією, психодіагностикою та дослідженням особистості.

Тема 25. Основні тенденції розвитку сучасної психології особистості.

Проблеми, що розділяють теоретиків в сфері психології особистості: внутрішні та зовнішні чинники поведінки, узгодження поведінки у часі та різних ситуаціях, різні стани свідомості та поняття несвідомого. Структура особистості. Вплив на поведінку минулого, теперішнього та майбутнього. Єдність поведінки та поняття Я. Актуальні питання сучасної психології особистості.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО МОДУЛІВ КУРСУ

Модуль 1. Психологія особистості та психодіагностика – вступ до дисципліни.

План лекції 1. Психодіагностика як галузь психологічної науки.

1. Загальне поняття про сучасну психодіагностику.
2. Етапи становлення вітчизняної психодіагностики.
3. Загальна характеристика психодіагностичних підходів.
4. Етичні принципи психодіагностики.

План лекції 2. Методи дослідження особистості

1. Загальні характеристики методів оцінки особистості.
2. Основні типи стратегій дослідження особистості:
3. Типи тестів (особистісні, інтелекту, проєктивні).
4. Поняття стандартизації. Форми стандартизації.
5. Поняття валідності психодіагностичної методики.

Лабораторне заняття 1. Інтегративний підхід до психологічного дослідження особистості. Дослідження особистості за допомогою опитувальників самозвіту на прикладі СМДО.

Мета: Навчитися проводити психологічне тестування за методом СМДО

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. З'ясувати стратегію дослідження особистості за методом СМДО, ознайомитися з інструкцією, відповісти на запитання та отримати власний профіль СМДО.
2. З'ясувати права людини, яка бере участь у психологічному дослідженні
3. Оцінити достовірність результатів тестування
4. Визначити загальний тип власного профілю СМДО та надати психологічну інтерпретацію

Література

1. Анастازی А. Психологическое тестирование. – Т. 1. – М.: Педагогика, 2001. – С. 17 – 49.
2. Бурлачук Л.Ф., Психодіагностика личности. – К.: Здоров'я, 2000. – С. 15 – 34.

3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 6-17.

4. Собчик Л.Н. Стандартизованный многофакторный метод исследования личности СМЛ. – СПб.: Речь, 2000. – 219 с.

5. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 77 – 96.

План лекції 3. Загальна характеристика теорій особистості в психології.

1. Поняття про особистість.
2. Загальні уявлення про природу людини в різних психологічних теоріях особистості.
3. Класифікація сучасних психологічних теорій особистості.
4. Аналіз зарубіжних психологічних теорій особистості.
5. Порівняльна характеристика основних моделей особистості.

Завдання для самостійної роботи: Питання для самостійного опрацювання з теми “Психодіагностика як галузь психологічної науки”

1. Поняття про психодіагностику. Етапи становлення вітчизняної психодіагностики.
2. Загальна характеристика психодіагностичних підходів. Переваги та обмеження кожного методу, умови застосування: об’єктивний підхід, суб’єктивний підхід, проєктивний підхід.
3. Типи тестів (особистісні, інтелекту, спеціальних здібностей, досягнень). Загальна характеристика кожного типу.
4. Етичні принципи психодіагностики.
5. Принципи психологічної діагностики за Г.Абрамовою
6. Нетестові методи дослідження особистості (метод анамнезу, кореляційний метод)
7. Поняття стандартизації. Форми стандартизації.
8. Поняття психодіагностичної норми.
9. Поняття надійності тесту. Методи вимірювання надійності тесту.
10. Поняття валідності психодіагностичної методики. Види валідності.

Література:

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика (психодиагностический инструментарий и его применение в условиях социальных служб) / Л.Ф.Бурлачук, Е.П. Савченко.- К.: А.Л.Д.,1995.-100 с.
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь – справочник по психодиагностике. – 2-е изд., доп. и перераб.- СПб.: Питер, 2001. – 528 с.
4. Непомнящая Н.И. Психодиагностика личности: Теория и практика: Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 192 с.
5. Носс И.Н Введение в технологию психодиагностики. — М.: Изд-во Института Психотерапии, М.: Издательство Института психотерапии, 2003. — 251 с.
6. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.

Модуль 2. Психодинамічний напрям у психології особистості

План лекції 4. Психоаналітична теорія З.Фрейда

- 1.3. Фрейд як автор психоаналітичної теорії особистості.
- 2.Топографічна модель організації психіки за Фрейдом.
- 3.Динамічна структура особистості за Фрейдом

Лабораторне заняття 2. Проективні методи дослідження особистості (на прикладі методики незакінчених речень)

Мета: Опанувати принципи застосування проективних методик дослідження особистості на прикладі методу незакінчених речень

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Опанувати структуру тесту незакінчених речень
2. Провести тестування за методом незакінчених речень
3. Інтерпретувати результати тестування за методом незакінчених речень:
4. Сформулювати висновок тестування.

Контрольні запитання:

1. Загальні характеристики проєктивних методик дослідження особистості
2. Стимульний матеріал проєктивних методик дослідження особистості (вербальні та невербальні стимули)
3. Основні типи проєктивних методів (асоціативні, конструктивні, методи завершення, експресивні, методи вибору)

Література

1. Беседин А.И., Липатов И.И., Тимченко А.В., Шапаров В.Б. Книга практического психолога. – Харьков: РИП “Оригинал”, 1996. – С. 166 – 168.
2. Бурлачук Л.Ф. Введение в проєктивную психологию. – Киев: Ника – Центр, 1997. – С. 4 – 37.
3. Бурлачук Л.Ф., Психодиагностика личности. – Киев: Здоров’я, 2000. – С. 130 – 149.
4. Романова Е.С. Графические методы в практической психологии. – СПб.: Речь, 2001. – 416 с.
5. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 20–26.
6. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 91 – 98.

План лекції 5. Психоаналітична теорія розвитку особистості.

1. Психосексуальні стадії розвитку особистості Комплекс Едипа (Електри).
2. Типи характеру за Фрейдом.
3. Особистісна тривога (природа, функції). Захисні механізми Его.

Лабораторна робота №3. Механізми психологічного захисту.

Мета: Опанувати методику діагностики механізмів психологічного захисту

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних питань щодо психоаналітичної теорії розвитку особистості.
2. За допомогою опитувальника Плутчика визначити власні захисні механізми.

3. Проаналізувати отримані результати та зробити висновки.

Література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – С. 53 – 65.
2. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции. – М.: Наука, 2000. – 221 с.
3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 17–20.
4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 110 – 133.

Контрольні питання:

1. Загальне поняття про психосексуальні стадії розвитку особистості та їх характеристики
2. Поняття про фіксацію лібідо та формування відповідного типу характеру
3. Тривога та захисні механізми Его.
4. Види механізмів психологічного захисту.

Поточний тест 1 (Фрейд)

План лекції 6. Основні положення індивідуальної теорії особистості А. Адлера

1. А. Адлер як фундатор теорії індивідуальної психології.
2. Основні концепції індивідуальної психології
3. Типи особистості за Адлером.

Лабораторне заняття 4. Дослідження особистості на основі концепції Адлера

Мета: Опанувати принципи застосування концепції Адлера для усвідомлення власного стилю та мети життя

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Написати історію власного життя, враховуючи основні концепції індивідуальної психології Адлера
2. Проаналізувати історію власного життя з огляду на порядок народження та формування власних життєвих цілей, типів поведінки та емоційного реагування (стилю життя)

3. Зробити висновок про власний особистісний тип, стиль життя і можливі шляхи корекції деструктивної поведінки та невротичних рис

4. Взяти участь у **дискусії** з теми заняття

Питання для обговорення	1.	Основні концепції теорії А.Адлера
	2.	Типологія характеру за Адлером
	3.	Невроз та його лікування в індивідуальній психології А.Адлера

Література

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. – М.: Фонд “За эконом. грамотность”, 1995.

2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – С. 72 – 81.

3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 29–35.

4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 165 – 182.

Поточний тест №2 (Адлер)

План лекції 7. Аналітична теорія особистості К.Г.Юнга

1. К. Г. Юнга. Юнг як фундатор аналітичної психології.

2. Основні концепції та принципи аналітичної психології:

3. Психологічні функції за К. Юнгом: інтуїція, мислення, відчуття та емоції.

Лабораторне заняття 5. Дослідження особистості на основі концепції Юнга про типи характеру

Мета: Опанувати принципи застосування концепції К. Юнга для дослідження типу характеру. Визначити тип власного характеру за методикою Юнга

Хід роботи

1. Відповісти на запитання опитувальника “Методика визначення типу характеру за К. Юнгом”

2. Оцінити тип власного характеру, застосовуючи ключ методики

3. Зробити резюме на основі результату тестування, залучивши приклади з власного життя

Література

1. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 34 – 35.
2. Психология и психоанализ характера / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 174 – 195.
3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 35 – 43.
4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. С. 199 – 206.

Поточний тест № 3(Юнг)

План лекції 8. Основні положення теорії особистості Е. Еріксона.

1. Загальні уявлення про его-психологію. Е. Еріксон як фундатор его-теорії особистості.
2. Основні концепції теорії Еріксона:
3. Психосоціальні стадії розвитку особистості
4. Життєві кризи. Позитивні та негативні наслідки кризи.

Лабораторне заняття 6. Дослідження особистості на основі концепції Еріксона

Мета: Опанувати принципи застосування епігенетичного принципу Е. Еріксона в дослідженні особистості. Проаналізувати стратегії подолання кризи ідентичності в підлітковому віці

Взяти участь у **дискусії** з теми заняття (круглий стіл)

Питання для обговорення	1.	Его-психологія Еріксона як наслідок розвитку психоаналізу
	2.	Епігенетичний принцип визрівання особистості у теорії Еріксона
	3.	Психосоціальні стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном
	4.	Поняття Его-ідентичності. Особливості та специфічні завдання стадії юності
	5.	Проаналізувати стратегії подолання кризи ідентичності в підлітковому віці.

Література

1. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 43 – 46.

2. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 217 – 235.

3. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. – М.: Прогресс, 1996.

Поточний тест №4. (Еріксон)

План лекції 9. Соціокультурна теорія особистості К. Хорні

1. Основні концепції та принципи соціокультурної теорії
2. Механізм набуття базальної тривоги.
3. Класифікація невротичних потреб
4. Орієнтація в спілкуванні

Лабораторне заняття 7. Тривога в психодинамічній теорії особистості

Мета: Опанувати метод дослідження особистісної тривоги за Дж. Тейлор. Порівняти різні підходи до аналізу тривоги в межах психодинамічної теорії

Хід роботи

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Відповісти на запитання опитувальника “Методика вимірювання рівня тривожності Дж. Тейлор”
3. Оцінити рівень власної тривожності, застосовуючи ключ методики
4. Зробити резюме на основі результату тестування, зважаючи на прикладі з власного життя і прагнучи виявити ознаки “реалістичної”, “невротичної”, “моральної” тривоги (за З. Фрейдом) та прояви компенсації базальної тривоги (за К. Хорні).

Література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – С. 85 – 87.

2. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 46 – 49.

3. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 64 – 69.

4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 127 – 129, 255 – 261.

Лабораторне заняття 8. Стилi міжособистісного спілкування.

Мета: опанувати метод дослідження стилів між особистісного спілкування за допомогою опитувальника Лірі.

Хід роботи:

1. Проаналізувати основні невротичні потреби за К.Хорні
2. Визначити типи орієнтації в спілкуванні за К.Хорні.
3. За допомогою опитувальника Лірі визначити власні стилі між особистісного спілкування:
4. Побудувати діаграму стилів спілкування. Проінтерпретувати отримані результати

Література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – С. 85 – 87.

2. Собчик Л.Н. Введение в психологию индивидуальности. – М.:ИПП-ИПС, 2000. – С.55-70.

3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 127 – 129, 255 – 261.

Лекція 10. Гуманістична теорія особистості Е. Фромма

1. Основні концепції та принципи теорії Фромма
2. Екзистенційні потреби людини.
3. Соціальні типи характеру за Е. Фроммом.

Лабораторне заняття № 9. Розвиток психоаналізу у теоріях К.Хорні Та Е.Фромма

Мета: з'ясувати основні положення неофрейдизму

Взяти участь у дискусії з теми заняття (круглий стіл)

Питання для обговорення	1.	Механізми набуття базальної тривоги по К.Хорні
	2.	Невротичні потреби та орієнтації у спілкуванні за К.Хорні
	3.	Механізми втечі від свободи за Е.Фроммом

	4.	Екзистенціальні потреби людини за Е.Фроммом
	5.	Порівняльна характеристика поглядів З.Фрейда, А.Адлера, Е.Еріксона, К. Хорні на роль дитячого досвіду у формуванні структури особистості дорослого

Література:

1. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.
2. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. – М.: Фонд “За эконом. грамотность”, 1995.
3. Хорни К. Самоанализ: Психология женщины. Новые пути в психоанализе. – СПб.: Изд-во С.-Петербург.ун-та, 2000. – 512 с.
4. Фрейд А. Психопатологии детства. - М.: Издательский дом NOTA BENE, 2000. – 222 с.
5. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции. – М.: Наука, 1989
6. Фромм Э. Гуманистический психоанализ / Сост. и ред. В.М. Лейбина. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с.
7. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. – М.: Прогресс, 1996.

Поточний тест №5 (Хорні, Фромм)

Лекція 11. Транзактний аналіз Е.Берна та його практичне застосування

1. Психодинамічна концепція в інтерпретації Е. Берна.
2. Структура особистості за Берном.
3. Функції “дитини”, “батька” та “дорослого”.
4. Транзактний аналіз у практиці індивідуальної та групової терапії.

Лекція 12. Практичне застосування психодинамічної теорії.

1. Теорія Фрейда як теоретичне підґрунтя конструювання проєктивних методик дослідження особистості.
2. Класифікація проєктивних методик.
3. Загальні принципи та техніки психоаналітичної психотерапії.
4. Сучасні тенденції розвитку класичної психоаналітичної психотерапії.

Модульний контроль (тематична контрольна робота):
Психодинамічний напрям дослідження особистості в психології

Модуль 3. Диспозиційний напрям у теорії особистості

План лекції 13. Диспозиційна теорія особистості Г. Олпорта:
концепція рис особистості.

1. Загальне поняття про диспозиційний напрям у теорії особистості.
2. Основні принципи та концепції теорії Г.Олпорта
3. Типи індивідуальних диспозицій
4. Поняття про зрілу особистість.

Лабораторне заняття 10. Диспозиція та особистісні риси (згідно з концепцією Г. Олпорта).

Мета: Опанувати принципи дослідження диспозиції та основних особистісних рис згідно з концепцією Г. Олпорта.

Хід роботи

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Побудувати ієрархію буттєвих та інструментальних цінностей за допомогою методики М.Рокіча “Ціннісні орієнтації”
3. Проаналізувати отримані дані
4. Взяти участь у дискусії з теми заняття

Література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – С. 148 – 155.
2. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 72 – 74.
3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 271 – 295.

План лекції 14. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела.

1. Вивчення особистості за допомогою факторного аналізу.
2. Структурний принцип класифікації особистісних рис
3. Витоки даних для дослідження особистості: L-дані, Q – дані, OT – дані.
4. Особистісний опитувальник 16 – PF.

Лабораторне заняття 11. Факторний аналіз у дослідженні особистості – 2 год.

Мета: Опанувати застосування принципу факторного аналізу в дослідженні особистості на прикладі методу Р. Кеттела.

Хід роботи

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Опанувати структуру методики багатфакторного дослідження особистості Р. Кеттела
3. Засвоїти принцип обробки результатів тестування
4. Відповісти на запитання опитувальника
5. Обробити результати тестування, підрахувати значення всіх факторів
6. Інтерпретувати результати тестування, охарактеризувати власну особистість згідно з даними дослідження, зробити висновок

Література

1. Бурлачук Л.Ф., Морозов С. М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – 2-е изд., доп. и перераб. – СПб.: Питер, 2001. – 528 с.
2. Книга практического психолога / А. Н. Беседин, И. И. Липатов и др. – Харьков: РИП “Оригинал”, 1996. – Ч. 2. – С. 151 – 163.
3. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 192 – 260.
4. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 55 – 74.
5. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 307 – 314.

План лекції 15. Теорія типів особистості Г. Айзенка.

1. Основні концепції та принципи теорії типів особистості
2. Трехфакторна модель особистості.
3. Співвідношення біологічного та соціального в природі людини.
4. Сучасна теорія 5 факторів (Five Factors).

Лабораторне заняття 12. Типи особистості згідно з теорією Г. Айзенка.

Мета: Засвоїти концепції екстраверсії та інтроверсії, стабільності та нестабільності згідно з підходом Г. Айзенка. Дослідити власний особистісний тип за методом Г. Айзенка

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Опанувати структуру методики дослідження особистісного типу за Г. Айзенком
3. Засвоїти принцип обробки результатів тестування
4. Відповісти на запитання опитувальника
5. Обробити результати за шкалами опитувальника
6. Інтерпретувати результати тестування, сформулювати висновок дослідження

Література

1. Айзенк Г. Проверьте свои способности. – М.: Педагогика-Прогресс, 1992. – С. 5 – 25.
2. Обозов Н. Н. Типы личности, темперамент и характер. – СПб., 1995. – С. 11 – 24.
3. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 121 – 141.
4. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 74 – 80.
5. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 315 - 322.

Модульний тестовий контроль за диспозиційним напрямом в теорії особистості

Модуль 4. Біхевіорально-когнітивний напрям у теорії особистості

План лекції №16. Теорія оперантного наочіння Б. Скіннера

1. Загальне поняття про біхевіоральний напрям у психології.
2. Основні положення теорії оперантного наочіння.
3. Практичне застосування концепції Б. Скіннера.

4. Лікування, навчання та психокорекції на основі теорії оперантного навчіння.

План лекції 17. Основні положення соціально-когнітивної теорії А. Бандури

1. Загальне поняття про когнітивний напрям у психології.
2. Основні принципи соціально-когнітивної теорії.
3. Навчання через спостереження
4. Структура особистості в теорії А.Бандури.

Лабораторне заняття 13. Програма самоконтролю за небажаною поведінкою

Мета: Опанувати основні принципи соціально-когнітивної теорії А. Бандури. Розробити рекомендації щодо підвищення здатності до самоконтролю.

Хід роботи:

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Ознайомитися з принципами та основними складовими програми контролю за небажаною поведінкою
3. Розробити власну програму самоконтролю за небажаною поведінкою

Література

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків:Фоліо,1996. – С. 104 – 112.
2. Введение в психотерапию /Под ред. С. Блоха. – Амстердам – Киев:Сфера,1997. – С.136 –150.
3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 84 – 88.
4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 376 – 409.

План лекції 18. Теорія соціального навчіння Дж. Роттера

1. Загальне поняття про теорію соціального навчання. Дж. Роттера
2. Основні концепції та принципи теорії Дж. Роттера

3. Поняття та діагностика локусу контролю.

Лабораторне заняття 14. Соціальне наuczіння та суб'єктивний контроль згідно з концепцією особистості Дж. Роттера.

Мета: Опанувати основні принципи теорії соціального навчання Дж. Роттера. Засвоїти метод дослідження рівня суб'єктивного контролю Дж. Роттера

Хід роботи:

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття

2. Опанувати структуру методики діагностування рівня суб'єктивного контролю Дж. Роттера

3. Засвоїти принцип обробки результатів тестування

4. Побудувати “профіль РСК”

5. Інтерпретувати результати тестування, охарактеризувати власну екстернальність/ інтернальність у різних сферах відносин. Зробити висновок дослідження

Поточний тестовий контроль

Література

1. Бурлачук Л.Ф., Морозов С. М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – 2-е изд., доп. и перераб. – СПб.: Питер, 2001. – 528 с.

2. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 288 – 297.

3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С.88 – 95.

4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 412 – 424.

План лекції 19. Основні положення когнітивної теорії Дж. Келлі

1. Дж. Келлі як фундатор когнітивного напрямку психології.

2. Теорія особистісних конструктів

3. Практичне застосування теорії Келлі: тест рольового конструкту.

4. Терапія фіксованої ролі.

Лабораторне заняття 15. Особистісні конструкти за Дж. Келлі

Мета: Опанувати основні принципи теорії особистісних конструктів Дж. Келлі. Засвоїти принципи дослідження особистості за допомогою репертуарного тесту рольового конструкта.

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Виконати РЕП-тест
3. Проаналізувати отримані результати та визначитись стосовно власної когнітивної складності (простоти).

Модульна контрольна робота

Література

1. Франселла Ф., Баннистер Д. Новый метод исследования личности. – М.: Прогресс, 1987. – С. 5 – 42.
2. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 95-99.
3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 412 – 424.

Модуль 5. Екзистенціально-гуманістичний напрям у теорії особистості

План лекції 20. Гуманістична теорія особистості А. Маслоу.

1. Гуманістичний напрям – “третя сила” у психології.
2. Основні принципи гуманістичної теорії особистості.
3. Види мотивацій.
4. Поняття про потреби та ієрархія потреб
5. Характеристика особистостей, які само актуалізуються.

Лабораторне заняття 16. Принципи гуманістичної теорії особистості А. Маслоу. Ієрархія потреб.

Мета: опанувати основні принципи гуманістичної теорії особистості А. Маслоу та методи дослідження потреб людини.

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Опанувати структуру методики дослідження потреб людини.
3. Провести тестування за допомогою методики.
4. Визначити власні потреби, які переважають.
5. Побудувати власну ієрархію потреб.

Література

1. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2000. – С. 74 – 76.
2. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 637 – 641.
3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 482 – 520.

План лекції 21. Основні положення теорії особистості К. Роджерса

1. Загальне поняття про феноменологічний підхід до вивчення людини.
2. Основні принципи та поняття феноменології Роджерса:
3. Поняття про повноцінно функціонуючу людину, її п'ять основних характеристик.
4. Терапія, центрована на людині: умови, що дозволяють людині змінитися.

Лабораторне заняття 17. Самоактуалізація як одна з базових характеристик особистості

Мета: Опанувати основні концепції гуманістичної теорії особистості А. Маслоу та принципи дослідження самоактуалізації

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття
2. Опанувати структуру методики дослідження самоактуалізації особистості (опитувальник САМОАЛ)
3. Провести тестування за допомогою методики.
4. Побудувати власний профіль самоактуалізації.

5. Надати інтерпретацію отриманим даним

Література

1. Книга практического психолога / А. Н. Беседин, И. И. Липатов и др. Ч. 2. – Харьков: РИП “Оригинал”, 1996 – С. 144 – 147.

2. Практическая психодиагностика. методики и тесты / Под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара: Бахрах, 1998. – С. 637 – 641.

3. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – С. 99 – 109.

4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 482 – 520.

План лекції 22. Екзистенціальна психологія В.Франкла.

1. Витоки екзистенціального аналізу В. Франкла.

2. Загальні цінності людини: творчості, переживання, відношення.

3. Логотерапія як практичне застосування екзистенціального аналізу. Техніки логотерапії.

Лабораторне заняття 18. Смісложиттєві орієнтації за В.Франклом.

Мета: Опанувати основні концепції екзистенціального погляду на людину В.Франкла - 2 год

Хід роботи:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття

2. Опанувати структуру методики смісложиттєвих орієнтацій

3. Обробити результати та зробити висновок тестування

Література:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996. – С.148 –155.

2. Леонтьев Д.А. Тест смысложизненных ориентаций (СЖО). – М.: «Смысл», 1992. – 16 с.

3. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М.: Прогресс, 1990.

4. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – С. 295 – 303.

Модульна контрольна робота

Модуль 6. Сучасний стан психології особистості.

План лекції 23. Вітчизняні концепції особистості.

1. Основні підходи до визначення особистості у вітчизняній психології.

2. Погляди Б.Г. Ананьєва на особистість

3. Особистість у культурно-історичній теорії Л.С. Виготського.

4. Особистість у теорії С.Л. Рубінштейна.

5. Теорія діяльності О.М. Леонтьєва та поняття особистості.

6. Поняття особистості у працях Г.С.Костюка

Лабораторне заняття 19. Вітчизняні концепції особистості.

Мета: ознайомитися з підходами до визначення особистості вітчизняними психологами та методами дослідження самосвідомості особистості

Хід роботи

Кожен студент повинен:

1. Продемонструвати знання відповідних теоретичних питань з теми лабораторного заняття

2. Опанувати структуру методики дослідження самовідношення за С.Р. Пантілєєвим

3. Відповісти на запитання та підрахувати бали за шкалами опитувальника

4. Побудувати гістограму та зробити висновок тестування

5. Взяти участь у дискусії з теми заняття.

Література

1. Психологія / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.

2. Психология личности. Тексты. / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Пузыря – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 288 с.

3. Пантілєев С.Р. Методика исследования самооотношения. – М.: Смысл, 1993. – 32 с.

План лекції 24. Актуальні питання психодіагностики та емпіричних досліджень особистості.

1. Загальний аналіз теорії, психодіагностики і емпіричних досліджень особистості.

2. Теорія на різних етапах розвитку науки.

3. Основні поняття різних теорій та підходів до особистості.

4. Взаємовідносини між теорією, психодіагностикою та дослідженням особистості.

План лекції 25. Основні тенденції розвитку сучасної психології особистості.

1. Проблеми, що розділяють теоретиків в сфері психології особистості.
2. Розуміння несвідомого у різних концепціях.
3. Структура особистості.
4. Актуальні питання сучасної психології особистості.

VII. Методичні рекомендації і тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Загальні положення

Виконання студентами-заочниками контрольної роботи сприяє поглибленню теоретичних знань та їх закріпленню. Студенти набувають навичок самостійної роботи з літературою, навчаються порівнювати, аналізувати та синтезувати окремі дані з дисципліни, що вивчається, отримують підстави для практичного використання отриманих знань.

У контрольній роботі необхідно продемонструвати глибоке теоретичне знання теми та можливість використання цих знань на практиці. Студент обирає контрольну роботу свого варіанту за схемою. При виконанні контрольної роботи потрібно користуватися пропонованою літературою та прикладами з власної практики, прагнучи, щоб конкретний матеріал був органічно пов'язаний з теоретичними положеннями. У свою чергу практичні приклади слід використовувати для більш детального обґрунтування висновків роботи.

Вимоги до контрольної роботи

Обсяг контрольної роботи – не менше 15 стор. рукописного тексту.

Структура контрольної роботи: титульна сторінка; план; вступ, послідовне висвітлення змісту питань згідно з планом; висновки; список літератури, зміст роботи.

Цитати, таблиці або цифрові дані повинні супроводжуватися посиланням на першоджерело (розміщується в нижній частині сторінки або позначається номером у дужках, який вказує на

порядок у переліку літератури, що використовувалася. Посилання мають містити сторінку, з якою взято цитату, таблицю або цифрові дані. Всі заголовки та підзаголовки роботи повинні мати номери та бути виділені з загального тексту.

Список літератури, що використовувалася при написанні роботи, складається згідно з загальними вимогами (прізвище та ініціали автора, назва роботи, місто видання та видавництво, рік видання).

У змісті послідовно розміщуються назви розділів та вказуються їх сторінки.

Наприкінці роботи студент пише дату та власний підпис.

Рекомендації щодо виконання контрольної роботи:

- 1) Обрати варіант роботи, визначитися з її планом та змістом.
- 2) Підібрати необхідну літературу, вивчити та проаналізувати її.
- 3) Оформити роботу згідно з вимогами, що викладені вище.

Оцінюючи роботи, викладач зважає на те, наскільки повно розкрито тему, наскільки чітко та послідовно викладено основні питання, чи досягнуто ціль роботи, наскільки оригінально та адекватно зроблено висновки чи резюме, чи оформлено роботу відповідно до вимог.

Якщо робота відповідає всім формальним вимогам, студент допускається до співбесіди. Якщо під час співбесіди студент демонструє задовільне теоретичне знання теми та можливість розв'язання практичних завдань, робота вважається зарахованою. У випадках, коли роботу не зараховано до початку сесії, студент не отримує допуск до екзамену або заліку.

Варіанти контрольних робіт

з курсу “Психологія особистості і психодіагностика”

I семестр

Варіант 1

1. Топографічна модель психіки за Фрейдом.
2. Основні типи валідності психологічних тестів.
3. Механізми набуття базальної тривоги за К. Хорні.

Варіант 2

1. Динамічна структура особистості за Фрейдом.
2. Інтерв'ю як метод дослідження особистості.
3. Особистісні типи (орієнтація в спілкуванні) за К. Хорні.

Варіант 3.

1. Кореляційний метод в дослідженні особистості.
2. Психосексуальні стадії розвитку особистості за З. Фрейдом.
3. Структурний принцип класифікації особистісних рис за Р. Кеттелом.

Варіант 4.

1. Типи характеру за З. Фрейдом.
2. Загальне поняття про диспозиційний напрям у психології особистості.
3. Екзистенціальні потреби за Е. Фроммом.

Варіант 5.

1. Вивчення особистості за допомогою факторного аналізу.
2. Особистісна тривога за З. Фрейдом (поняття, функції).
3. Охарактеризуйте поняття соціального інтересу в індивідуальній психології А. Адлера.

Варіант 6.

1. Основні концепції індивідуальної психології А. Адлера.
2. Типологія особистості за К. Юнгом.
3. Механізми втечі від свободи за Е. Фроммом.

Варіант 7.

1. Поняття про особистість у психології.
2. Основні концепції і принципи в аналітичній психології К. Юнга.
3. Типологія характеру в теорії Е. Фромма.

Варіант 8.

1. Поняття про психодіагностику. Норми, стандартизація, надійність, валідність.
2. Типи особистості за А. Адлером.
3. Порівняйте поняття тривоги у теоріях З. Фрейда та К. Хорні.

Варіант 9.

1. Методи дослідження особистості. Опитувальники самозвіту.
2. Основні принципи теорії Е. Фромма.
3. Головні архетипи за К. Юнгом.

Варіант 10.

1. Методи дослідження особистості. Проективні методи дослідження.

2. Соціальні типи характеру за Е. Фроммом.

3. Характеристика рис особистості за Р. Кеттелом.

Варіант 11.

1. Етичні принципи психологічного дослідження особистості.

2. Захисні психологічні механізми особистості (визначення, функції).

3. Поняття про колективне безсвідоме та архетипи за К. Юнгом.

Варіант 12.

1. Методи дослідження особистості. Метод спостережень.

2. Основні принципи соціокультурної теорії К. Хорні.

3. Топографічна модель психіки за З. Фрейдом.

Варіант 13.

1. Методи дослідження особистості. Експериментальне дослідження.

2. Поняття про колективне безсвідоме та архетипи за К. Юнгом.

3. Надайте характеристику основним механізмам психологічного захисту особистості: витиснення, проєкція, регресія, сублімація. Наведіть приклади.

Варіант 14

1. Основні концепції і принципи в аналітичній психології К. Юнга.

2. Механізми набуття базальної тривоги за К. Хорні.

3. Екзистенціальні потреби за Е. Фроммом.

Варіант 15.

1. Динамічна структура особистості за З. Фрейдом.

2. Охарактеризуйте поняття соціального інтересу в індивідуальній психології А. Адлера.

3. Механізми втечі від свободи за Е. Фроммом.

2 семестр

Варіант 1.

1. Концепція особистісних рис у концепції Г. Олпорта.

2. Основні типи потреб людини за Дж. Роттером.

3. Ієрархія потреб за А. Маслоу.

Варіант 2.

1. Погляд на людину в гуманістичній психології А. Маслоу.
2. Поняття підкріплення в теорії Б. Скіннера.
3. Характеристика зрілої особистості за Г. Олпортом.

Варіант 3.

1. Поняття локусу контролю в теорії Дж. Роттера.
2. Принципи терапії, центрованої на клієнті, К. Роджерса.
3. Дефіцитарна мотивація та мотивація зростання за А. Маслоу.

Варіант 4.

1. Основні принципи соціально-когнітивної теорії А. Бандури.
2. Я-концепції в теорії К. Роджерса
3. Поняття позитивного та негативного підкріплення за Б. Скіннером.

Варіант 5.

1. Принципи терапії, центрованої на клієнті, К. Роджерса.
2. Режими підкріплення в теорії Б. Скіннера.
3. Поняття само актуалізації за А. Маслоу.

Варіант 6.

1. Типологічна модель особистості за Г. Айзенком.
2. Інтернальний та екстернальний локуси контролю за Дж. Роттером.
3. Поняття про повноцінно функціонуючі людину (К. Роджерс).

Варіант 7.

1. Характеристика рис особистості за Р. Кеттелом.
2. Види функціональної автономії за Г. Олпортом.
3. Поняття само актуалізації за А. Маслоу.

Варіант 8.

1. Психофізіологічні основи рис і типів особистості за Г. Айзенком.
2. Основні принципи феноменологічного напрямку в теорії особистості (К. Роджерс).
3. Цінності людини за Г. Олпортом.

Варіант 9.

1. Загальні положення теорії оперантного навчання Б. Скіннера.
2. Поняття локусу контролю за Дж. Роттером.

3. Ієрархія потреб за А. Маслоу.

Варіант 10.

1. Основні принципи соціально-когнітивного напрямку в психології особистості.

2. Я-концепції в теорії К. Роджерса.

3. Типи індивідуальних диспозицій за Г. Олпортом.

Варіант 11.

1. Основні положення теорії соціального навчання Дж. Роттера.

2. Основні компоненти навчання через споглядання (А. Бандура).

3. Поняття респондентної та оперантної поведінки за Б. Скіннером.

Варіант 12.

1. Концепція рис особистості за Р. Кеттелом.

2. Види функціональної автономії за Г. Олпортом.

3. Надайте характеристику само ефективності за А. Бандурою.

Варіант 13.

1. Типологічна модель особистості Г. Айзенка.

2. Надайте характеристику клієнт-центрованої терапії К. Роджерса.

3. Цінності людини за Г. Олпортом.

Варіант 14.

1. Основні положення теорії Дж. Келлі.

2. Поняття підкріплення та покарання за Б. Скіннером.

3. Я-концепції в теорії К. Роджерса.

Варіант 15.

1. Основні положення теорії соціального навчання Дж. Роттера.

2. Надайте характеристику само ефективності з точки зору А. Бандури.

3. Ієрархія потреб за А. Маслоу.

Питання до екзамену

По закінченню викладення курсу “Психологія особистості та психодіагностика” програмою передбачено проведення екзамену. До екзамену допускаються студенти, які систематично відвідували лекції, вчасно виконували всі види завдань (у тому числі ретельно оформляли протоколи лабораторних занять, брали участь у дискусіях), отримали позитивні оцінки з поточного тестового контролю, модульних контрольних робіт. Під час екзамену студент письмово викладає план відповіді на питання екзаменаційних білетів. Контроль знань здійснюється усно, під час співбесіди студента з викладачем. Кожний екзаменаційний білет містить одне суто теоретичне питання і одне питання, яке дозволяє проявити здатність до практичного використання знань та навичок, отриманих впродовж вивчення курсу.

Перелік екзаменаційних питань

1. Основні компоненти теорії особистості (структура особистості; мотивація поведінки; розвиток особистості; психопатологія; психічне здоров'я; можливість змін внаслідок психотерапевтичного впливу).
2. Основні стратегії дослідження особистості (спостереження, вивчення особистої історії, або метод анамнезу, кореляційний аналіз та експериментальне дослідження).
3. Етичні принципи дослідження особистості
4. Критерії наукової прийнятності психологічних тестів (стандартизація, норми, надійність, валідність)
5. Основні типи валідності психологічних тестів
6. Інтерв'ю як метод дослідження особистості
7. Проективні методи дослідження особистості. Види стимульного матеріалу в проективних методиках.
8. Психодинамічний підхід у вивченні особистості.
9. Топографічна модель особистісної організації за З. Фрейдом.
10. Структура особистості за З. Фрейдом.
11. Стадії психосексуального розвитку особистості за З. Фрейдом.
12. Природа тривоги в теоріях З. Фрейда та К. Хорні.
13. Захисні механізми Его.

14. Головна мета, принципи та методи психоаналітичної психотерапії.
15. Основні концепції індивідуальної психології А. Адлера (суб'єктивне сприйняття дійсності; комплекс неповноцінності та компенсація; прагнення до переваги; соціальний інтерес; стилю життя; фіктивна ціль; порядок народження)
16. Особистісні типи за А. Адлером.
17. Погляди А. Адлера на причини розвитку та принципи терапії невротичних розладів.
18. Основні концепції і принципи аналітичної психології К. Юнга
19. Поняття про колективне безсвідоме та архетипи. Головні архетипи за Юнгом (персона, самість, тінь, аніма, анімус).
20. Типологія особистості за К. Юнгом.
21. Его-теорія особистості Е. Еріксона як наслідок розвитку ортодоксального психоаналізу. Основні розбіжності концепцій Фрейда та Еріксона.
22. Епігенетичний принцип в его-психології Е. Еріксона.
23. Психосоціальні стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном.
24. Поняття кризи в его-психології Е. Еріксона.
25. Основні принципи та концепції гуманістичної теорії Е. Фромма. Типологія характеру в теорії Фромма.
26. Ділема свобода - безпека в теорії Е. Фромма. Механізми втечі від свободи.
27. Екзистенційні потреби людини за Е. Фроммом.
28. Головні потреби дитячого віку за К. Хорні. Механізм набуття базальної тривоги.
29. Поняття базальної тривоги в соціокультурній теорії К. Хорні.
30. Стратегії компенсації базальної тривоги за К. Хорні.
31. Особистісні типи (орієнтація в спілкуванні) за К. Хорні.
32. Концепція особистісних рис у диспозиційній теорії Г. Олпорта
33. Типи індивідуальних диспозицій за Г. Олпортом.
34. Характеристики зрілої особистості за Г. Олпортом.
35. Погляд Р. Кеттела на природу особистості.

36. Концепція рис особистості в теорії Р. Кеттела.
37. Застосування факторного аналізу у дослідженні особистості: підхід Р. Кеттела.
38. Структура методики дослідження особистості Р. Кеттела. Процедура дослідження. Обробка результатів та інтерпретація даних тестування.
39. Типологічна модель Г. Айзенка: чотири типи особистості на основі двох незалежних параметрів.
40. Екстраверсія, інтроверсія та нейротизм за Г. Айзенком.
41. Загальні положення теорії оперантного навчання Б. Скіннера.
42. Поняття респондентної та оперантної поведінки в теорії Б. Скіннера.
43. Основні принципи соціально-когнітивного напрямку в теорії особистості (за А. Бандурой).
44. Основні компоненти навчання через спостереження за А. Бандурою
45. Основні положення теорії соціального навчання Дж. Роттера.
46. Поняття локусу контролю в теорії Дж. Роттера. Інтернальний та екстернальний локус контролю.
47. Метод дослідження локусу контролю Дж. Роттера.
48. Основні принципи когнітивного напрямку в теорії особистості (згідно з концепцією Дж. Келлі).
49. Поняття особистісного конструкта. Застосування теорії особистісних конструктів у дослідженні особистості.
50. Когнітивний підхід у наданні психологічної допомоги. Терапія фіксованої ролі.
51. “Третя сила в психології”. Цілісний та екзистенціалістський погляд на людину в гуманістичній теорії А. Маслоу.
52. Ієрархія потреб за А. Маслоу.
53. Поняття самоактуалізації в теорії А. Маслоу.
54. Дефіцитарна мотивація та мотивація зростання за А. Маслоу.
55. Основні принципи феноменологічного напрямку в теорії особистості (за К. Роджерсом).
56. Я-концепції в теорії К. Роджерса.

57. Поняття “гарне життя” та “повноцінно функціонуюча людина” у теорії К. Роджерса.
58. Принципи терапії, центрованої на людині. Терапевтичні умови конструктивних змін особистості (за К. Роджерсом).
59. Загальні цінності людини за В.Франклом. Логотерапія як практичне застосування екзистенціального аналізу.
60. Визначення особистості в концепціях вітчизняних психологів
61. Загальний аналіз сучасних теорій особистості. Основні тенденції розвитку персонології.

XI. Перелік прикладних комп’ютерних програм, що застосовуються в процесі навчання

1. Стандартизований метод дослідження особистості (інтерпретація Л.Н. Собчик).
2. Багатофакторний метод дослідження особистості Р. Кеттела.
3. Патохарактерологічний діагностичний опитувальник А. Лічко.

XII. Література

Основна

1. Анастаси А. Дифференціальна психологія. Индивидуальные и групповые различия в поведении: Пер. с англ. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. – 752 с.
- 2.Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания. – Спб.: Питер, 2001. – 272 с.
3. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. – Харків: Фоліо, 1996.
4. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности. – К.: Здоров’я, 2001.
5. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика (психодиагностический инструментальный и его применение в условиях социальных служб) / Л.Ф.Бурлачук, Е.П. Савченко. - К.: А.Л.Д., 1995.-100 с.
6. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь – справочник по психодиагностике. – 2-е изд., доп. и перераб.- СПб.: Питер, 2001. – 528 с.

7. Гуманистическая и трансперсональная психология: Хрестоматия / Сост. К. В. Сельченко. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с. – (Библиотека практической психологии).
8. Иващенко А. В. Теории личности в зарубежной психологии: Учеб. пособ. / А.В. Иващенко, Ж.П. Семинага. – М.: Изд-во МНЭПУ, 2001. – 120 с.
9. Мадди С. Р. Теории личности: сравнительный анализ: Пер. с англ. – СПб.: Речь, 2002. – 539 с.
10. Менжулин В.И. Расколдовывая Юнга: от апологетики к критике. – К.: Сфера, 2002. – 207 с.
11. Основи практичної психології: Підручник / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелєва. – 2-е вид., стер. – К.: Либідь, 2001. – 536 с.
12. Первин Л., Джон О. Психология личности: Теория и исследования / Пер. с англ. М.С. Жамкочьян; под ред. В.С. Магуна – М.: Аспект пресс, 2001. – 607 с.
13. Практична психологія та психодіагностика: посібник для лабораторних занять / Укл. Карагодіна О.Г., Шинкаренко О.Д. – К., 2002. – 123с.
14. Практическая психология / Под ред. М.К. Тутушкиной. - 3-е изд., перераб., доп. – СПб.: Изд-во «Дидактика Плюс», 2000. – 336 с.
15. Проективная психология / Пер. с англ. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 456 с.
16. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2002. – 255 с.
17. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001.- 320 с.
18. Романова Е.С. Графические методы в практической психологии. – СПб.: Речь, 2001. – 416 с.
19. Сонин В.А. Классики мировой психологии: Биографический энциклопедический словарь / В.А. Сонин, Л.М. Шлионский. – СПб., 2001. – 288 с.
20. Собчик Л.Н. Стандартизованный многофакторный метод исследования личности СМЛ. –СПб.: Речь, 2000. – 219 с.
21. Теория личности / К. Холл, Г. Линдсей; Пер. с англ. И.Б. Гриншпун. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 592 с.

22. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.

Додаткова

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001.

2. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. – М.: Фонд “За эконом. грамотность”, 1995.

3. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы. – СПб.: Лениздат, 1992.

4. Лейбин В.М. Словарь – справочник по психоанализу. – СПб.: Питер, 2001. – 688 с.

5. Непомнящая Н.И. Психодиагностика личности: Теория и практика: Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 192 с.

6. Носс И.Н. Введение в технологию психодиагностики. — М.: Изд-во Института Психотерапии, М.: Издательство Института психотерапии, 2003. — 251 с.

7. Психология личности: Тесты, опросники, методики / Сост.: Н. В. Киршева, Н. В. Рябчикова. – М.: Геликон, 1995.

8. Обозов Н. Н. Типы личности, темперамент и характер. – СПб, 1995.

9. Психотерапевтическая энциклопедия / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 2002. – 1024 с.

10. Романова Е.С. Графические методы в практической психологии. – СПб.: Речь, 2001. – 416с.

11. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М.: Прогресс – Универс, 1994.

12. Самосознание и защитные механизмы личности. Хрестоматия. – Самара: Изд. Дом «БАХРАХ – М», 2000. – 234 с.

13. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции. – М.: Наука, 1989.

14. Фрейд З. Остроумие и его отношение к бессознательному. – СПб.: – М., 1997.

15. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности: Пер. с нем. /Худож. – оформ. И.В. Осипов.- Харьков: Фолио, 2000. – 381 с.
16. Фрейд А. Психопатологии детства. - М.: Издательский дом NOTA BENE, 2000. – 222 с.
17. Фромм Э. Гуманистический психоанализ / Сост. и ред. В.М. Лейбина. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с.
18. Хорни К. Самоанализ: Психология женщины. Новые пути в психоанализе. – СПб.: Изд-во С.-Петерб.
19. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М.: Прогресс, 1990.
20. Флоренская Т.А. Диалог в практической психологии: Наука о душе. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 208 с.
- 21.Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. – М.: Прогресс, 1996.